

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5 vtrum per somnum & balnea.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

causa redditur delectabile.
 SECUNDVM dicendum, qd ipse dolor animi sicut
 tristaret, sed consideratio cause eius, qua est
 magis delectat. Et per hoc patet responsio ad 3.

ARTICVLVS III.

*Vtrum per contemplationem veritatis, dolor,
& tristitia mitigentur.*

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, qd contem-
 platio veritatis non mitiget dolorem. Dicit enim
 Eccl. 2. Qui addit scientiam, addit & dolorem: sed scien-
 tia ad contemplationem veritatis pertinet. non ergo
 contemplatio veritatis mitigat dolorem.

¶ 2 Præ. Contemplatio veritatis ad intellectum spe-
 culatiuum pertinet: sed intellectus speculatiuus non
 mouet, ut dicitur in 3. de anima. cum igitur gaudium, & do-
 lor sint quidam motus animi, videtur qd contem-
 platio veritatis nihil faciat ad mitigationem doloris.

¶ 3 Præ. Remediis ægritudinis apponendū est, ubi
 est ægritudo: sed contemplatio veritatis est in intellectu.
 non ergo mitigat dolorem corporalem, qui est in sensu.

SED CONTRA est, quod Aug. dicit in 1. Soliloquio.
 Videbatur mihi, si se ille mentibus nostris verita-
 tis fulgor aperiret, aut non me sensurum fuisse illi
 dolorem, aut certe pro nihilo toleraturum.

RESPON. Dicendum, sicut supra dictum est, qd
 in contemplatione veritatis maxima delectatio con-
 sistit. Omnis autem delectatio dolorem mitigat, ut
 supra dictum est: & ideo contemplatio veritatis miti-
 gat tristitiam, uel dolorem: & tanto magis, quanto
 perfectius aliquis est amator sapientie: & ideo homi-
 nes ex contemplatione diuina, & futuræ beatitudi-
 nis, in tribulationibus gaudent, secundum illud Iac.
 1. Omne gaudium exiimate fratres mei, cum in te-
 tationes varias incideritis. & quod est amplius, et in
 ter corporis cruciatus, huiusmodi gaudium inueni-
 tur, sicut Tyburtius martyr cum nudatis plantis su-
 per ardentem prunas incedere, dixit. Vt mihi, quod
 super roseos flores incedam in nomine Iesu Christi.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod qui addit
 scientiam, addit dolorem, uel propter difficultatē
 & defectum inueniendæ veritatis, uel propter hoc
 qd per scientiam homo cognoscit multa, quæ uolunta-
 ti contrariantur. & sic ex parte rerum cognitarum
 scientia dolorem causat. ex parte autem contempla-
 tionis veritatis, delectationem.

AD SECUNDVM dicendum, quod intellectus spe-
 culatiuus non mouet animū ex parte rei speculatae;
 mouet tamen animū ex parte ipsius contemplationis, quæ est
 quiddam bonum hominis, & naturaliter delectabilis.

AD TERTIUM dicendum, quod in uiribus ani-
 mæ sit redundantia a superiori ad inferius, & secun-
 dum hoc delectatio contemplationis, quæ est in su-
 periori parte, redundat ad mitigandum etiā dolo-
 rem, qui est in sensu.

ARTICVLVS V.

Vtrum dolor, & tristitia mitigentur per somnum, & balnea.

Psal. 29.

AD QVINTVM sic proceditur. Videtur quod som-
 nus & balneum non mitigent tristitiam. Tris-
 titia enim in anima consistit: sed somnus & balneū
 ad corpus pertinent. non ergo aliquid faciunt ad mi-
 tigationem tristitiæ.

¶ 2 Præ. Idem effectus non uidetur causari ex con-
 trariis causis: sed huiusmodi cum sint corporalia, re-

F pugnat contemplationi ueritatis, quæ est causa miti-
 gationis tristitiæ, ut dictum est. non ergo per hu-
 iusmodi tristitia mitigatur.

¶ 3 Præ. Tristitia, & dolor, secundum quod perti-
 nent ad corpus, in quadam transmutatione cordis
 consistunt: sed huiusmodi remedia magis uidentur
 pertinere ad exteriores sensus & membra, quam ad
 interiorum cordis dispositionem. non ergo per hu-
 iusmodi tristitia mitigatur.

SED CONTRA est, quod Aug. dicit 9. Confes. Au-
 dieram balnei nomen in de dictum, quod anxietatē
 pellat ex animo. Et Isra. Dormiui, & euigilaui, & non
 parua ex parte mitigatum inueni dolorem meum.
 Et adducit quod in hymno Ambrosii dicitur, quod
 quies artus solutos reddidit laboris usui, mentesque
 fessas allenat, luctusque soluit anxios.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est,
 Tristitia secundum suam speciem repugnat uitali
 motioni corporis: & ideo illa quæ reformant naturā
 corporalem in debitum statum uitalis motionis, re-
 pugnant tristitiæ, & ipsam mitigat. Per hoc etiam quod
 huiusmodi remediis reducitur natura ad debitum
 statum, causatur ex his delectatio. hoc enim est quod
 delectationem facit, ut supra dictum est. unde cum
 omnis delectatio tristitiam mitiget, per huiusmodi
 remedia corporalia tristitia mitigatur.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod ipsa debita
 corporis dispositio, in quantum sentitur, delectatio-
 nem causat, & per consequens tristitiam mitigat.

AD SECUNDVM dicendum, quod delectationū una
 aliā impedit, ut supra dictum est: & tamen omnis delecta-
 tio tristitiam mitigat, nisi non est inconueniens, & ex
 causis seinuicem impediuntur tristitia mitigetur.

AD TERTIUM dicendum, quod omnis bonadi-
 positio corporis redundat quodammodo ad cor-
 cut ad principium, & finem corporalium motio-
 num, ut dicitur in lib. de causa motus animalium.

QVAESTIO XXXIX.

*Super quaest. trigesima
 nona articulum pri-
 mum.*

*De bonitate, & malitia tristitiæ, seu do-
 loris, in quatuor articulos diuisa.*

DEINDE considerandum
 est de bonitate, & mali-
 tia doloris, uel tristitiæ.

ET CIRCA hoc querū-
 tur quatuor.

¶ Primo, Vtrum omnis tristitia
 sit malum.

¶ Secundo, Vtrum possit esse bo-
 num honestum. (1c.)

¶ Tertio, vtrum possit esse bonū uti

¶ Quarto, Vtrum dolor corporis
 sit summum malum.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum omnis tristitia sit mala.

AD PRIMVM sic proceditur.
 Videtur quod omnis tristitia
 sit mala. Dicit enim Greg. Nyss.
 Omnis tristitia malum est sui-
 ptius natura: sed quod naturaliter
 est malum, semper & ubique est
 malum. ergo omnis tristitia est
 mala.

¶ 2 Præ. Illud quod oēs fugiunt,

*In articulo. quæst.
 39. dubium occur-
 rit, de qua bonitate
 uel malitia sit præ-
 sens questio. si de
 naturali sit, incepto in
 fine corporis articu-
 li dicitur, sed quia
 sermones morales. Ad
 moralem enim mo-
 ralis malitia spectat.
 Si de naturali, fallat
 deur doctrina, tum
 quia si tristitia esset
 simpliciter mala mo-
 raliter, nulla posset
 ratione fieri bona
 moraliter, cuius oppo-
 situm in 2. & 3. ar-
 ticulo habetur: tum
 quia ratio inducta in
 litera, in ethicis est ad
 hoc nam recta ratio
 habet quod appetit
 quandoque priuatum
 quiete in bono, &
 anxietur de presen-
 ti malo, ut patet in
 uoluntarium assum-
 ptibus luctum pro-
 pter Deum.
 Ad hoc dicitur
 quod hic est sermo
 de bonitate & mali-
 tia morali, sicut in
 supe-*